

**PIŠEM
ZA
PRAVICE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**
V Sloveniji že od 1988

ZARADI ZAPIISA

NA FACEBOOKU

MU GROZI ZAPOR

SHAHNEWAZ CHOWDHURY

BANGLADEŠ

PIŠEM ZA PRAVICE: 20 LET PISANJA PISEM, KI SPREMINJAJO ŽIVLJENJA

Ko se skupina ljudi postavi za sočloveka, ki so mu kršene pravice in storjena krivica, so lahko rezultati izjemni.

Pred 20 leti se je majhna, a zagreta aktivistična skupina na Poljskem odločila za dan človekovih pravic, ki je 10. decembra, organizirati 24-urni maraton pisanja apelov. Ideja je resnično zaživela in maraton pisanja apelov, ki ga danes poznamo pod imenom Pišem za pravice, je postal največji svetovni dogodek za človekove pravice.

Leta 1991 je bilo napisanih 2326 pisem, v 2021 pa zbranih že 4,7 milijona pisem, tvtov, podpisov pod peticije ... V dveh desetletjih kampanje Pišem za pravice smo pomagali več kot 100 ljudem ter jih zaščitili pred nadlegovanjem in mučenjem ali pa poskrbeli, da so bili izpuščeni iz zapora, v katerem so se znašli po krivici.

Ljudje po vsem svetu kažejo moč besed, ko se povezujejo v ideji, da geografska lokacija ni ovira za solidarnost.

Letošnja kampanja podpira ljudi, ki so zaradi svojega miroljubnega aktivizma, osebnih stališč ali značilnosti, doživeli različne usode, bili pretepeni, ustreljeni, žrtve nadlegovanja ali ustrahovanja. Med njimi so LGBTI aktivisti_ke, zagovorniki_ce okolja in mirni_e protestnice_ki. V okviru akcije Pišem za pravice bomo zanje zbrali osebna sporočila solidarnosti tisočih ljudi s celega sveta. Njihovim družinam in njim samim želimo sporočiti, da niso pozabljeni in da o njihovi situaciji opozarjamo javnost.

Pri akciji Pišem za pravice se preko pisanja pisem usmerja žaromet javnosti v tiste, ki imajo moč odločanja in ukrepanja, na primer politiki_čarke v posameznih državah. Skozi pisanje in javne dogodke se dosega prepoznavnost ljudi, za katere se borimo, in pritegne mednarodna pozornost družbenih medijev.

Ljudje, ki so v preteklih letih prejeli naša solidarnostna sporočila, so povedali, kako zelo veliko jim je pomenila njihova srčnost.

Pogosto se tudi res spremeni oz. izboljša njihova situacija: odpravijo se obtožbe, z njimi zaporniške oblasti ravnajo manj grdo, spremenijo se zakoni itd.

Pišem za pravice 2021 na Osnovni šoli Idrija.

Preberite več o osebah, za katere se borimo:
www.amnesty.si/pisem-zapravice-maraton

PREDEN ZAČNEMO

Ta aktivnost učenja človekovih pravic lahko poteka v okviru razreda, lokalne skupnosti, družine, aktivistične skupine v živo ali preko spleta ali v kakem drugem okolju. Kot moderator_ka lahko aktivnosti prilagodite skupini, s katero delate. Razmislite o tem, kakšno znanje ima skupina o obravnavanih vprašanih, kako velika je in kako najbolje organizirati aktivnost, da omogočite aktivno udeležbo. Pri izvedbi upoštevajte, kakšen prostor imate na voljo in morebitne omejitve. Z udeleženci_kami se pogovorite o tem, ali je zanje varno, da izvajajo aktivnosti.

Vse dejavnosti temeljijo na **metodah participatornega učenja**, ki udeležencem ne

navaja le dejstev, pač pa omogoča, da raziskujejo, razpravljajo, analizirajo in postavljajo vprašanja. Ta metodologija omogoča:

- **RAZVOJ** ključnih kompetenc in veščin,
- **PRILOŽNOST** oblikovanja lastnega mnenja, postavljanja vprašanj in poglobljenega razumevanja,
- **PREVZEMANJE NADZORA** nad svojim učenjem in odpiranje razprav glede na interese, sposobnosti in vidike,
- **DOVOLJ PROSTORA** za čustveno vključenost in razvoj lastnega mnenja.

■ Če z metodami participatornega učenja še niste seznanjeni, vam bo morda v pomoč Priročnik o uporabi participatornih metod pri učenju človekovih pravic (ki ga najdete na <https://sola.amnesty.si/prirocniki.html>).

■ Amnesty International pripravlja spletne izobraževalne tečaje o človekovih pravicah. Oglejte si jih na spletni strani Akademije Amnesty: <https://www.akademija-amnesty.si/izobrazevanja/?t=tecaji>

VAŠE BESEDE IMAJO MOČ

PONOVNO V OBJEMU SVOJE DRUŽINE

Zagovornik človekovih pravic German Rukuki je bil 30. junija 2021 po več kot štirih letih v zaporu končno izpuščen. Zgolj zaradi njegovega dela na področju človekovih pravic so ga aretirali, preganjali in obsodili.

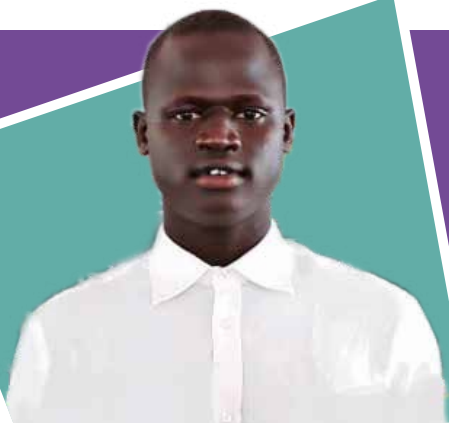
Lani smo na Pišem za pravice zanj zbrali več kot 436.000 podpisov in izrazov podpore z zahtevo, da se ga izpusti na svobodo. V objemu svoje družine v Belgiji je bil končno februarja 2022, saj države do takrat ni smel zapustiti. Dejal je: »Pišem za pravice resnično deluje. Zaradi vaše podpore sem jaz, German Rukuki, prišel iz zapora in sem zdaj še bolj predan borbi za človekove pravice.«

© Private

OPROŠČEN SMRTNE KAZNI

Magai Matiop Ngong iz Južnega Sudana je bil šolar, ko je bil 14. novembra 2017 zaradi umora obsojen na smrt. Pripovedoval je, kako je povedal sodniku, da je bila smrt nesreča in da je bil takrat star le 15 let. Kljub temu so Magaiju sodili zaradi umora brez prisotnosti odvetnika. Na Pišem za pravice 2019 je bilo zanj zbranih 700.000 podpisov. Višje sodišče je marca 2022 odločilo, da ga je treba izpustiti, saj je bil leta 2017 še otrok. Magai je zdaj na varnem zunaj meja svoje države in bolj kot kdaj koli prej odločen pomagati ljudem, kot je on.

ZAGOVORNIK ČLOVEKOVIH PRAVIC IZPUŠČEN IZ ZAPORA

Bernardo Caal Xol, učitelj in oče, je neutrudno branil svojo skupnost, ki so jo ogrožali projekti za gradnjo novih hidroelektrarn na reki Cahabón v severni Gvatemali. Novembra 2018 je bil obsojen na več kot sedem let zapora na podlagi lažnih obtožb, vloženih le zato, da bi preprečile njegovo delo na področju človekovih pravic. Zanj smo na Pišem za pravice 2021 zbrali več kot pol milijona podpisov. Marca 2022 je bil izpuščen.

© Simone Dalmasso

O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Človekove pravice so osnovne svoboščine in nudijo zaščito vsakemu izmed nas. Temeljijo na načelih dostojanstva, enakosti in medsebojnega spoštovanja, ne glede na starost, narodnost, spol, raso, prepričanja in osebne usmeritve.

Pri pravicah gre za to, da z vami ravnajo pošteno in pravično in da tudi vi tako ravnate z drugimi. Ljudem nudijo možnost odločanja o svojem življenju.

Temeljne človekove pravice so univerzalne in pripadajo vsem. So neodtujljive, kar pomeni, da nam ne morejo biti odvzete. Vse pravice so enako pomembne in so med seboj povezane, nedeljive in soodvisne.

Mednarodni instrumenti (konvencije, deklaracije, drugi standardi ...) o človekovih pravicah so po grozotah, storjenih med drugo svetovno vojno, zagotovili temelj za izboljšanje nacionalne, regionalne in mednarodne zakonodaje na področju človekovih pravic. Prvi tak pomemben dokument je bila Splošna deklaracija človekovih pravic.

Človekove pravice lahko razumemo kot zakone, namenjene vladam. So obveza za vlade in državno uradništvo, da spoštujejo, varujejo in izpolnjujejo pravice ljudi znotraj njihove pristojnosti in tudi drugje.

Človekove pravice niso privilegij, ki bi ga spoštovali le, če to dopuščajo okoliščine.

Aktivista iz Amnesty Švice med akcijo za Pišem za pravice 2021.

© Amnesty International Švica

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Splošno deklaracijo človekovih pravic so v letih po drugi svetovni vojni oblikovali v okviru novonastalih Združenih narodov. Od sprejetja, 10. decembra 1948, predstavlja temelj mednarodnega sistema človekovih pravic. Vse države na svetu so se strinjale, da jih zavezujejo splošna načela, izražena v 30 členih tega dokumenta.

Dokument, kot že samo ime pove, je deklaracija. Vse svetovne vlade so izjavile namero, da bodo pri ravnanju s posamezniki_cami spoštovale določene standarde. Človekove pravice so postale del mednarodnega prava. Od sprejetja deklaracije so bili na podlagi njenih načel sestavljeni številni drugi zavezujoči zakoni in sporazumi. Ti zakoni in sporazumi so podlaga za delovanje organizacij, kot je tudi Amnesty International, ki vlade pozivajo, naj se vzdržijo takega vedenja ali ravnanja, kot so ga deležni ljudje, izpostavljeni v naši akciji Pišem za pravice.

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

DRŽAVLJANSKE PRAVICE IN SVOBOŠČINE

Pravica do življenja, prepoved mučenja in suženjstva, pravica do nediskriminacije.

Člen 1 Svoboda in enakopravnost pri dostojanstvu in pravicah

Člen 2 Nediskriminacija

Člen 3 Pravica do življenja, svobode in varnosti

Člen 4 Prepoved suženjstva

Člen 5 Prepoved mučenja

PRAVNE PRAVICE

Pravica do domneve nedolžnosti, pravica do poštenega sojenja, pravica, da nisi samovoljno aretiran ali pridržan.

Člen 6 Vse nas ščiti zakon

Člen 7 Pred zakonom smo vsi enaki

Člen 8 Pravna sredstva, ko so nam kršene pravice

Člen 9 Prepoved neupravičenega priprtja, zaprtja ali izgona

Člen 10 Pravica do poštenega sojenja

Člen 11 Nedolžen, dokler krivda ni dokazana

Člen 14 Pravica iti v drugo državo in zaprositi za zaščito

SOCIALNE PRAVICE

Pravica do izobrazbe, do ustvarjanja in vzdrževanja družine, do rekreacije, do zdravstvene oskrbe.

Člen 12 Zasebnost in pravica do doma in družinskega življenja

Člen 13 Svoboda živeti in svobodno potovati znotraj države

Člen 16 Pravica do poroke in ustvarjanja družine

Člen 24 Pravica do počitka in prostega časa

Člen 26 Pravica do izobrazbe, vključno z brezplačnim osnovnošolskim izobraževanjem

EKONOMSKE PRAVICE

Pravica do lastnine, do dela, do ustreznega bivališča, do pokojnine in do ustreznega življenjskega standarda.

Člen 15 Pravica do državljanstva

Člen 17 Pravica do zasebne lastnine

Člen 22 Pravica do socialne varnosti

Člen 23 Pravica do pošteno plačanega dela in do članstva v sindikatu

Člen 25 Pravica do življenjskega standarda, ki omogoča zdravje in dobro počutje

POLITIČNE PRAVICE

Pravica sodelovati pri vodenju države, volilna pravica, pravica do miroljubnega združevanja, svoboda izražanja, prepričanja in veroizpovedi.

Člen 18 Svoboda prepričanja (vključno z verskim prepričanjem)

Člen 19 Svoboda izražanja in pravica širjenja informacij

Člen 20 Svoboda, pridružiti se združenju ter se miroljubno družiti

Člen 21 Pravica sodelovati pri vodenju tvoje države

KULTURNE PRAVICE, SOLIDARNOSTNE PRAVICE

Pravica sodelovati v kulturnem življenju svoje skupnosti.

Člen 27 Pravica sodelovati v kulturnem življenju tvoje skupnosti

Člen 28 Pravica do mednarodnega reda, ki omogoča vse te pravice

Člen 29 Odgovornost spoštovati pravice drugih

Člen 30 Teh pravic se ne odvzema!

AKTIVNOST

PRAVICA DO SVOBODE IZRAŽANJA

KLJUČNI KONCEPTI

- svoboda izražanja
- cenzura
- internet in družbena omrežja
- zagovorniki_ce človekovih pravic in aktivisti_tke
- pridržanje

0 AKTIVNOSTI

Udeleženci_ke se bodo učili o pravici do protesta in digitalni cenzuri s pomočjo resnične zgodbe Shahnewaza Chowdhuryja, ki so ga aretirali, ker je bil kritičen na družbenih omrežjih. V okviru aktivnosti jih boste spodbudili, naj napišejo pismo (apel), s katerim bodo pozvali, da se obtožbe zoper njega umaknejo, in da z njim izrazijo solidarnost.

POTREBEN ČAS

60 minut. Morda boste potrebovali več časa za del aktivnosti Ukrepajte.

STAROST 12+

UČNI CILJI

Udeleženci_ke:

- **razumejo** koncept in pomen svobode izražanja na spletu in v realnem svetu;
- **raziščejo** posledice cenzure na življenje osebe;
- **razmislijo**, kaj bi morale narediti vlade za spoštovanje svobode izražanja;
- **se seznanijo** s kampanjo Amnesty International Pišem za pravice;
- **napišejo pisma** v podporo Shahnewazu Chowdhuryju, ki mu s tem izrazijo solidarnost.

POTREBNA GRADIVA

- **Izroček: Kartice o izreku zaporne kazni** (stran 9)
- **Izroček: Shahnewazova zgodba** (stran 11)
- **Ozadje** o protestih in cenzuri (stran 10)
- **Povzetek Splošne deklaracije človekovih pravic** (SDČP) (stran 5)
- Papir, pisala in kuverte (za pošiljanje pisem)

PRIPRAVA

- Natisnite izročke in kopije poenostavljene SDČP za vsakega_o udeleženca_ko ali skupino.
- Natisnite en izvod kartic o izreku zaporne kazni in izrežite kartice.
- Preberite ozadje na strani 10 in zgodbo Shahnewaza na strani 11.

VEČ INFORMACIJ

- Opravite spletni tečaj o Pišem za pravice na spletnem mestu Akademije Amnesty www.akademija-amnesty.si/izobrazevanja.
- Prav tako v slovenščini je na voljo spletni tečaj o pravici do protesta na <https://www.akademija-amnesty.si/tecaji/pravica-do-protesta/>
- Več o pravici do protesta: www.akademija-amnesty.si/izobrazevanje/pravica-do-protesta.

1. IZRAZI SE!

20 MINUT

Vprašajte skupino, naj razmisli o tem, kako se običajno izražajo v digitalnem svetu:

- **Kako in kje se izražas na spletu?**
- **Kaj deliš na spletu?**

Od skupine pridobite različne odgovore; prosite jih za čim bolj specifične odgovore. Druga možnost je, da na glas poveste nekaj možnosti in jih prosite, da dvignejo roke, če omenjena možnost velja zanje. Spomnite na objave na Facebooku, deljenje šal, pritožb ali memov, zapise na spletnih forumih, deljenje počitniških fotografij ali selfijev na Instagramu, objavljanje videov na TikToku itd.

Skupini povejte, da se bomo zdaj osredotočili na spletni aktivizem in uporabili naše zapisane besede, da se postavimo za nekaj, v kar verjamemo. Odločite se (najbolje, da to storite skupaj z udeleženkami_ci) za to tri področja, za katere jim je mar v njihovi skupnosti ali v svetu. Na primer: podnebne spremembe, odpadki in onesnaževanje, medvrstniško nasilje v šoli, pravice otrok, spolne in reproduktivne pravice, rasizem in diskriminacija itd.

Razdelite liste papirja in vprašajte vsakega_o od udeleženi, naj napišejo kratko izmišljeno objavo za Facebook na temo, za katero verjamejo, da se mora spremeniti, in kaj je njihov poziv (za spremembo, za akcijo). Za ponazoritev jim lahko navedete dva primera; na primer: »Otroci imajo pravico do igre, a preveč domačih nalog in opravil doma pomeni, da nimajo časa za to. Podpišite mojo peticijo za tedne brez domačih nalog.« ali pa: Reka je umazana in občina ne poskrbi za to, da bi se tam počistile smeti. Organizirajmo protestno čiščenje!« Ko bodo opravili nalogo, jih prosite, naj svoje zapise nalepijo na tablo ali steno.

Dajte jim nekaj minut, da lahko preberejo različne ideje. V vmesnem času postavite eno ali dve osebi med njimi v vlogo vladne_ga uradnice_ka in jim dajte spodnja navodila. Lahko pa to vlogo prevzamete tudi vi.

NAVODILA:

Vstopite v skupino in se formalno predstavite, da zastopate lokalne oblasti. Pri sebi imejte kartice z zapornimi kaznimi. Po naključju izberite nekaj zapisov na Facebooku in mednje razdelite kartice z zapornimi kaznimi. Ko boste na vrh objav na Facebooku lepili zaporne kazni, navedite za to kakšen splošen/generičen razlog, kot na primer: »Jaz sem iz vlade, predsednik_ca, župan_ja in to je v nasprotju z mojimi načrti./Te objave me prikazujejo v slabi luči./Ne bom prenašal_a kritike./Čakajo me volitve za ponovno izvolitev in nihče me ne sme spodkopavati./Na poti ste mi.« in tako naprej. Ko ugotovite, kdo je objavo zapisal, to osebo »zaprite« v vnaprej določen kot ali provizoričen zapor.

Skupino spet zberite, da o vsem razmislite. Zagotovite, da razrešite kakršnokoli skrb udeležencev_k, zlasti tistih, katerih objava je sledila v zaporno kazen, tako da se z njimi pogovorite. Za končanje igre vlog prosite skupino, naj vstanejo in fizično stresejo svoja telesa – kot način, da se otresejo in odmaknejo od igre vlog ter se vrnejo vase.

Za konec se pomeni še s pomočjo teh vprašanj:

- **Kako si se počutil_a v tej aktivnosti?**
- **Ali misliš, da bi se lahko kaj takega zgodilo v resničnem življenju?**

2. PISANJE BREZ STRAHU IN CENZURA: ZGODBA SHAHNEWAZA

25 MINUT

Skupini povejte, da se v nekaterih državah sveta zgodi, da ljudi aretirajo, ker na spletu delijo svoje mnenje, in da boste govorili o enem takem primeru v Bangladešu. Razdelite kopije **Shahnewazove zgodbe** (stran 11). Različne osebe v skupini prosite, da vsaka prebere en odstavek.

Zatem udeležence_ke razdelite v manjše skupine in jih prosite, naj razpravljajo o njegovi zgodbi s pomočjo naslednjih vprašanj:

- **Kaj te osupne ali preseneči v Shahnewazovi zgodbi?**
- **Kako je njegova zgodba povezana s pravicami do svobode izražanja in do zaščite pred cenzuro?**
- **Kaj se zgodi, ko vlada na tak način cenzurira ali utiša ljudi?**
- **Kaj bi se moralo zgoditi, da bi Shahnewaz dosegel pravico?**

Razdelite jim lahko tudi izvode poenostavljene verzije Splošne deklaracije človekovih pravic ali uporabite dele iz **dodatnih informacij (ozadje)** za dodatna pojasnila in kot pomoč pri njihovem pogovoru.

Udeležence_ke povabite nazaj in prosite različne skupine, da delijo svoje ugotovitve in kaj so razpravljali.

Če se bodo udeležence_ci tokrat prvič srečali s SDČP, jim najprej pojasnite, kaj je to. Pri tem so vam lahko informacije na strani 4.

15 MINUT

3. UKREPAJTE

Pojasnite, kaj je Pišem za pravice. Povejte, da Amnesty International spodbuja ljudi, naj zahtevajo pravico za Shahnewaza. Predstavite jim primere iz lanskega leta (stran 3), ki kažejo, kako uspešni so lahko pisanje apelov in druge akcije.

Če nimate dovolj časa, da bi izpeljali to aktivnost, jih spodbudite, da se kasneje sami organizirajo in izvedejo aktivnost. Spodbudite jih h kreativnosti. Povabite jih lahko tudi k podpisu spletnih peticij Pišem za pravice na www.amnesty.si/pisem-za-pravice-maraton.

Učenkam_cem lahko pokažete video posnetek Shahnewaza. Poiščite ga med gradivi na spletni strani: <https://sola.amnesty.si/banglades>

NAPIŠITE PISMO (APEL)

Udeleženke_ce spodbudite, naj pišejo bangladeškimi oblastem.

Udeleženkam_cem lahko podate sledeče smernice, ki so jim lahko v pomoč pri pisanju pisma:

- Državnim organom povejte nekaj o sebi, kar bo poskrbelo, da je pismo osebne narave.
- Državnim organom povejte, kaj vas je šokiralo v primeru Shahnewaza Chowdhurya.
- Povejte jim zakaj mislite, da je pomembno, da državni organi spoštujejo in omogočajo pravico do mirnega zbiranja in protesta.
- Sporočite jim, naj **zahtevajo takojšnjo in brezpogojno opustitev vseh ovadb naslovljenih na Shahnewaza Chowdhurya.**

Law and Justice Division
 Ministry of Law, Justice and
 Parliamentary Affairs
 Building No – 04
 Bangladesh Secretariat
 Dhaka – 1000
 Bangladesh

E-naslov: minister@minlaw.gov.bd

Naslavljanje Honourable Minister

POKAŽITE SOLIDARNOST

Spodbudite udeleženke_ce naj Shahnewazu pošljejo sporočila prijateljstva in podpore. Povejte mu nekaj o sebi in od kod prihajate. Slikajte se s svojim sporočilom, objavite ga na družbena omrežja in jih označite, kadar to objavljate. Ne pozabite mu slediti na Twitterju! Shahnewazov twitter: @Shahnewaz9

Shahnewaz govori angleško in bengalsko. Tu je primer sporočila, ki ga lahko vključite v pismo:

আমরা আপনার সাথে একাত্মতা প্রকাশ করছি (Smo v solidarnosti s teboj)

Shahnewaz Chowdhury
 C/O Rashid Ahmed Chowdhury
 East Baraghona
 Post Office: West Baraghona
 Police Station: Banskhal
 Chittagong
 Bangladesh

© Private

Shahnewazu Chowdhuryu grozi dolgoletna zaporna kazen zaradi delitve osebnega mnenja na Facebooku.

IZROČEK:**KARTICE O IZREKU ZAPORNE KAZNI**

5 LET

9 LET

8 MESECEV

3,5 LETA

17 LET

5 LET

9 LET

8 MESECEV

3,5 LETA

17 LET

OSNOVNE INFORMACIJE

PRAVICA DO PROTESTA

Miroljuben protest je dinamičen in javen način uveljavljanja človekovih pravic. V zgodovini so protesti posameznikom in skupinam omogočali izražanje nestrinjanja, mnenj in idej, razkrivanje nepravilnosti in zlorab ter zahtevanje odgovornosti od nosilcev oblasti. Miroljubni protesti zajemajo širok spekter dejavnosti, od pisanja pism in organiziranja peticij do stavkovnih straž, shodov, pohodov in stavk. Vključujejo barvite in hrupne množične demonstracije ter tiha bedenja, sedeče proteste, »flash mobe« in medijske akcije. Izvajajo se lahko kot akcije na Twitterju, deljenje sloganov in sporočil po spletu, pa tudi gladovne stavke, prikazovanje transparentov in ulična umetnost. Lahko so individualni ali kolektivni ter potekajo prek spleta ali v živo. Vse te in druge oblike protestov so zaščitene s pravico do svobode izražanja in mirnega zbiranja, včasih pa tudi z drugimi človekovimi pravicami.

V skladu s pravico do svobode izražanja in mirnega zbiranja oblasti nikoli ne bi smele prepovedati protesta na podlagi tega, proti čemu ljudje protestirajo. Pravica do svobode izražanja se nanaša na vse vrste idej in ščiti možnost ljudi, da protestirajo, tudi če njihovo sporočilo velja za žaljivo, šokantno ali moteče. Vsako omejevanje teh človekovih pravic mora biti zakonito, sorazmerno in potrebno.

Številne vlade zlorablajo svoja pooblastila za zatiranje kritikov in utišanje mirnega nasprotovanja s sprejemanjem zakonov, ki kriminalizirajo svobodo izražanja. Kritični govor, nestrinjanje in protesti se rutinsko cenzurirajo, kaznujejo ali kako drugače ovirajo, tako na spletu kot zunaj njega. To se pogosto dogaja v imenu vere, nacionalne varnosti, boja proti terorizmu in proti kršitvam javnega reda. Vendar je spoštovanje človekovih pravic del nacionalne varnosti in javnega reda, pravica do svobode izražanja pa je zaščitena z mednarodnim pravom človekovih pravic.

KIBERNETSKA CENZURA IN DIGITALNI NADZOR

Dostop do interneta, družbenih medijev, aplikacij za takojšnje sporočanje in drugih digitalnih tehnologij širi možnosti protestiranja tako na spletu kot zunaj njega, saj ljudem omogoča, da na najrazličnejše načine pridobivajo informacije, delijo podrobnosti o prihajajočih protestih, se organizirajo in virtualno sodelujejo.

Večina represije, s katero se soočajo zagovorniki človekovih pravic in aktivisti, je vse pogostejše digitalna. Vlade po vsem svetu poskušajo nadzorovati internet s kibernetško cenzuro in nadzorom, tako da uvajajo ciljno cenzuro ali onemogočajo dostop do interneta ali določenih spletnih mest in aplikacij za sporočanje.

Vedno več je digitalnih napadov na zagovornike človekovih pravic, aktiviste, novinarje in civilno družbo. Države in podjetja vse pogostejše uporabljajo prefinjena ciljno usmerjena in množična digitalna orodja za nezakonit nadzor protestnikov, poseganje v njihovo zasebnost in njihovo sledenje. Policija in varnostne sile za nadzor javnih prostorov, tudi med demonstracijami, vse pogostejše uporabljajo tehnologije za prepoznavanje obrazov, ki se pogosto uporabljajo brez ustreznih zaščitnih ukrepov za zaščito pravic ljudi. Kibernetška cenzura je zdaj svetovni pojav, vlade pa uporabljajo zapletene nove tehnologije, da bi utišale, vohunile za, nadlegovale in sledile tistim, ki so kritični do njih.

V številnih državah je nevarno govoriti o človekovih pravicah in razkrivati resnico. Namesto da bi obravnavale pereče probleme in spodbujale dialog za iskanje rešitev nepravilnosti, zlorab in diskriminacije, se države pogosto odzovejo s stigmatizacijo in zatiranjem mirnih protestnikov. V tem kontekstu se vlade vse bolj zanašajo na digitalni nadzor za ustrahovanje, nadlegovanje in prijetje ljudi.

Shahnewaz Chowdhury na svojem domu v vasi Banshkhal, Bangladeš, julij 2022.

IZROČEK: SHAHNEWAZOVA ZGODBA

Shahnewaz je velik ljubitelj kriketa, igra ga že od otroštva. Poleg tega je strasten pisec. Piše o težavah, s katerimi se soočajo ljudje v njegovi regiji Banshkhali, nizko ležečem obalnem območju na jugovzhodu Bangladeša, ki je izpostavljeno posledicam podnebnih sprememb.

Nova premogovna elektrarna v vasi, kjer živi Shahnewaz, naj bi bila točka preobrata za razvoj regije. A Shahnewaz se je bal, da bi lahko elektrarna predstavljala veliko nevarnost za okolje.

26. maja 2021 je območje zajelo neurje. Vas je bila izpostavljena močnemu deževju in vetru. Neurje je uničilo več hiš. Shahnewaz je bil zaskrbljen zaradi vpliva okolju škodljivih projektov, kot je nova elektrarna, ki po njegovem mnenju prispeva k povečanju plimovanja, zato je svoje skrbi delil na Facebooku. Shahnewaz je mlade spodbujal, naj spregovorijo: »mladi iz Banshkhali se morajo z neustrašnim pisanjem upreti nepravilnosti in podpirati razvoj.«

Naslednji dan je elektrarna proti Shahnewazu vložila tožbo in ga obtožila, da je objavil lažne informacije. 28. maja 2021 ga je zaradi njegove objave na Facebooku na podlagi bangladeškega represivnega zakona o digitalni varnosti aretirala policija. V nečloveških razmerah je bil brez sojenja pridržan 80 dni. Shahnewaz je bil 16. avgusta 2021 izpuščen proti varščini, vendar mu v primeru obsodbe grozi dolgoletna zaporna kazen.

»Borci za okolje in človekove pravice niso nikogaršnji sovražniki. So prijatelji narave in ljudi. Kljub temu se soočajo z gnevom nekaterih ljudi. Samo zato, ker sem izrazil svoje mnenje, so me obravnavali kot kriminalca.«

Shahnewaz Chowdhury

(Od zgoraj navzdol) Shahnewaz Chowdhury ob srečanju s člani_cami skupnosti v njegovi domači vasi Banshkhali, Bangladeš
 Shahnewaz v Banshkhali julija 2022.
 Shahnewaz sadi drevo v sklopu skupnostne iniciative v Banshkhali.
 Pogled iz zraka na Banshkhali, julij 2022.

O AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International je globalno gibanje več kot 10 milijonov ljudi, ki se skupaj borimo proti krivicam. Zavzemamo se za svet, v katerem se bodo vsem spoštovale človekove pravice.

Raziskujemo in razkrivamo dejstva, kadarkoli in kjerkoli se zgodijo zlorabe. Spremljamo delo vlad in drugih vplivnih skupin, kot so na primer podjetja, ter jih opozarjamo na njihove obljube in spoštovanje mednarodnega prava. Z zgodbami izjemnih ljudi, s katerimi sodelujemo, mobiliziramo milijone privrženčev s celega sveta, da se zavzamejo za spremembe in se pridružijo obrambi aktivistk_ov. Podpiramo ljudi, da se z izobraževanjem in usposabljanjem naučijo zagovarjati njihove pravice.

September 2022

AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENIJA

Dunajska cesta 5,
1000 Ljubljana

e.: sola@amnesty.si
t.: 01/ 426 93 77
sola.amnesty.si

Povzeto in prilagojeno po dokumentu
AI (Indeks: POL 32/5899/2022,
English, September 2022)

Vse fotografije, razen kjer je
navedeno drugače:
© Amnesty International

**PIŠEM
ZA
PRAVICE**

AMNESTY
INTERNATIONAL
V Sloveniji že od 1988

